

ตลาดทุเรียนจีนเปลี่ยนเกม!

7 ประเทศร่วมแข่งขัน ไทยเร่งรักษาความได้เปรียบด้านคุณภาพ

จากการยกระดับการบริโภคภายในประเทศของจีน และการเปิดกว้างด้านการค้าผลผลิตทางการเกษตรข้ามพรมแดนอย่างต่อเนื่อง ตลาดทุเรียนของจีนซึ่งในอดีตเคยอยู่ภายใต้การครอบครองของไทยเป็นหลัก กำลังเกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างอย่างชัดเจน โดย ณ เดือนกันยายน 2569 มี 7 ประเทศ ได้แก่ ไทย เวียดนาม มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชา ลาว และอินโดนีเซีย (อินโดนีเซียส่งออกทุเรียนแช่แข็ง) ที่ได้รับอนุญาตให้ส่งออกทุเรียนมายังจีน ส่งผลให้เกิดรูปแบบตลาดใหม่ที่มีหลายประเทศเข้ามาแข่งขัน และมีการกระจายสินค้าผ่านหลายช่องทางเป็นรูปธรรม ซึ่งยุติสถานการณ์การผูกขาดจากแหล่งผลิตเพียงแห่งเดียว และผลักดันให้ทุเรียนเปลี่ยนจากผลไม้ระดับสูงที่มีราคาสูงไปสู่ตลาดการบริโภคในวงกว้างที่มีราคาจับต้องได้มากขึ้น

กว่าสิบปีที่ผ่านมา ทุเรียนไทยอาศัยข้อได้เปรียบจากการได้รับอนุญาตให้นำเข้าแต่เพียงแหล่งเดียว จึงครองตลาดภายในประเทศจีนและมีอำนาจในการกำหนดราคาเป็นระยะเวลานาน ส่งผลให้ราคาทุเรียนอยู่ในระดับสูง อย่างไรก็ตาม จากความร่วมมือด้านเขตการค้าเสรีที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการขยายการอนุญาตนำเข้าทุเรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประเทศต่างๆ เริ่มเข้ามาวางตำแหน่งในตลาดผลไม้สดของจีนซึ่งมีมูลค่าสูง

ในปี 2565 ทุเรียนสดจากเวียดนามได้รับอนุญาตให้ส่งออกมายังจีนอย่างเป็นทางการ และภายในระยะเวลาเพียง 3 ปี เวียดนามสามารถเพิ่มปริมาณการส่งออกจนแซงหน้าไทย โดยในปี 2568 ปริมาณการส่งออกทุเรียนของเวียดนามมายังจีนสูงกว่าไทย และกลายเป็นแหล่งนำเข้าทุเรียนที่มีปริมาณสูงสุดของจีน ข้อมูลจากสำนักงานศุลกากรแห่งชาติจีน ระบุว่า ในปี 2568 จีนมีปริมาณการนำเข้าทุเรียนสดรวม 1.868 ล้านตัน ในจำนวนนี้เป็นทุเรียนจากเวียดนามประมาณ 940,000 ตัน และจากไทยประมาณ 920,000 ตัน โดยทั้งสองประเทศเป็นแหล่งนำเข้าหลักของตลาด ขณะที่มาเลเซียและฟิลิปปินส์มุ่งเน้นการเจาะตลาดเฉพาะกลุ่มระดับพรีเมียม (Niche Market) ก่อให้เกิดการแข่งขันที่มีความแตกต่างกันในแต่ละตลาด

การเข้ามาของประเทศผู้ส่งออกหลายประเทศไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความหลากหลายของสายพันธุ์และแหล่งที่มาของทุเรียนในตลาดจีนเท่านั้น แต่ยังส่งผลให้ระบบการกระจายสินค้า และระบบการกำหนดราคามีการปรับเปลี่ยนอย่างมีนัยสำคัญ ปัจจุบันจีนได้สร้างรูปแบบโครงสร้างศูนย์กลางกระจายสินค้าหลัก 2 แห่ง ในภาคใต้และภาคเหนือ โดยตลาดเจียงหนานในนครกว่างโจว มณฑลกว่างตุง ทำหน้าที่กระจายสินค้าไปยังจีนตอนใต้ จีนตะวันตกเฉียงใต้ และพื้นที่ตอนในของประเทศ ขณะที่ตลาดเจียงซิงในมณฑลเจ้อเจียงมีบทบาทสำคัญในการกระจายสินค้าไปยังจีนตะวันออกและจีนตอนเหนือ ศูนย์กลางทั้งสองแห่งเชื่อมโยงและกระจายปริมาณสินค้านำเข้าจำนวนมากร่วมกัน ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการกระจายสินค้าทั่วประเทศเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก

ในด้านระบบโลจิสติกส์ ช่องทางการขนส่งได้รับการพัฒนาและยกระดับอย่างรอบด้าน โดยท่าเรือหนานซาในนครกว่างโจว อาศัยเส้นทางเดินเรือโดยตรงระหว่างจีนกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีความหนาแน่นสูง เพื่อพัฒนาเส้นทางขนส่งเฉพาะสำหรับทุเรียน โดยใช้เวลาขนส่งทางทะเลเพียง 4 - 6 วัน ก็สามารถเดินทางถึงจีน และเชื่อมต่อกระบวนการตั้งแต่การรับสินค้าจากท่าเรือ การนำเข้าสู่คลังสินค้าห้องเย็น ไปจนถึงการกระจายสินค้าไปทั่วประเทศได้อย่างต่อเนื่อง

ขณะที่ ด้านโมฮาน อาศัยขบวนรถไฟขนส่งสินค้าห้องเย็นบนเส้นทางรถไฟจีน-ลาว เพื่อแก้ไขข้อจำกัดด้านการขนส่งทางบกในช่วงฤดูฝน และช่วยให้การนำเข้าทุเรียนผ่านด่านชายแดนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การใช้ระบบขนส่งหลายรูปแบบ ได้แก่ ทางอากาศ ทางทะเล ทางรถไฟ และทางถนน ซึ่งสามารถเสริมข้อได้เปรียบซึ่งกันและกัน มีส่วนช่วยลดความเสียหายของผลไม้สดและลดต้นทุนด้านการกระจายสินค้า

แนวโน้มการแข่งขันโดยใช้จุดเด่นที่แตกต่างกันของแต่ละแหล่งผลิตมีความชัดเจนมากขึ้น โดยทุเรียนเวียดนามมุ่งเน้นความคุ้มค่าด้านราคาและมีรสหวานเด่น เหมาะสำหรับการบริโภคในชีวิตประจำวันของผู้บริโภคในวงกว้าง ขณะที่ทุเรียนหมอนทองของไทยมีรสชาติที่สมดุล คุณภาพมีความสม่ำเสมอ และมีฐานผู้บริโภคที่กว้าง ส่วนมาเลเซียมุ่งเน้นทุเรียนพันธุ์ระดับพรีเมียมที่แก้จัดบนต้น เช่น มูซังคิง และแบล็กธอร์น โดยอาศัยการขนส่งทางอากาศเพื่อเจาะตลาดกระเช้าของขวัญระดับสูงและตลาดผู้บริโภคสินค้าเกรดพรีเมียม

การมีแหล่งจัดหาทุเรียนจากหลายประเทศช่วยกระจายความเสี่ยงจากการลดลงของผลผลิตในแหล่งผลิตใดแหล่งผลิตหนึ่ง ภัยพิบัติทางสภาพอากาศ และปัญหาด้านการผ่านพิธีการศุลกากร ส่งผลให้ความยืดหยุ่นของห่วงโซ่อุปทานเพิ่มขึ้นอย่างมาก และยังมีส่วนโดยตรงในการผลักดันให้ราคาทุเรียนในตลาดปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปีนี้ ตลาดค้าปลีกในหลายพื้นที่ของจีนพบราคาทุเรียนในระดับ 9.9 หยวนต่อจิ้น (500 กรัม) ส่งผลให้แนวคิดเรื่อง “榴莲自由” “อิสรภาพในการกินทุเรียน” หรือ “ทุเรียนที่ผู้บริโภคสามารถซื้อบริโภคได้อย่างอิสระ/เข้าถึงได้ง่าย” เริ่มเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย

โครงสร้างการแข่งขันจากทั้ง 7 ประเทศได้ทำลายการผูกขาดด้านอำนาจกำหนดราคาของแหล่งผลิตจากต่างประเทศ และเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้บริโภคอย่างมาก อย่างไรก็ตาม เมื่อขนาดของตลาดขยายตัว ปัญหาในภาคอุตสาหกรรมก็เริ่มปรากฏชัดเจนมากขึ้น โดยในบางแหล่งผลิตพบปัญหา เช่น การเก็บเกี่ยวก่อนถึงระยะที่เหมาะสมและเร่งการสุก การตรวจพบสารตกค้างทางการเกษตรเกินมาตรฐาน และการใช้สีโดยไม่เป็นไปตามข้อกำหนด ซึ่งส่งผลให้ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยอาหารเพิ่มสูงขึ้น

ในอนาคต การแข่งขันในตลาดทุเรียนจีนจะเปลี่ยนจากการแข่งขันด้านราคาเพียงอย่างเดียวไปสู่การแข่งขันแบบองค์รวมในด้าน การเพาะปลูกตามมาตรฐาน การควบคุมคุณภาพ ระบบตรวจสอบย้อนกลับ และการสร้างแบรนด์ โดยอุตสาหกรรมทุเรียนข้ามพรมแดนมีแนวโน้มเข้าสู่ระยะการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับ คุณภาพและมาตรฐาน ตลอดจนการพัฒนาอย่างเป็นระบบและมีระเบียบมากยิ่งขึ้น

แปลและเรียบเรียงโดย สปช.ปักกิ่ง

แหล่งที่มา: <https://mp.weixin.qq.com/s/1GgWf1DVJslqfbN3NihM8Q>

